

Indsatsen for et bedre vandmiljø

**November
2024**

Danmarks vandmiljø er i en meget alvorlig situation, og de danske fjorde og kystvande er massivt udfordrede. Den primære udfordring for havmiljøet er for store udledninger af næringsstoffer (hovedsageligt kvælstof). Der gennemføres derfor et paradigmeskifte i kvælstofindsatsen, hvor arealomlægning er hovedmotoren til at nå målene i vandrammedirektivet.

Et paradigmeskifte på kvælstofområdet

Med aftalen sættes et mål for kvælstofindsatsen, hvor der tages udgangspunkt i scenarie 1 fra rapporten om Second Opinion – med undtagelse af Bornholm. Det svarer til et nationalt indsatsbehov for kvælstofreduktioner på 13.780 tons.

At Bornholm undtages skal ses i lyset af, at miljøeffekten af en dansk kvælstofindsats på Bornholm vil være meget begrænset, og at en forudsætning for forbedring af vandmiljøet omkring Bornholm er, at kvælstofudledningerne til Østersøen nedbringes i andre lande.

Danmark skal straks tage initiativ til at indgå en såkaldt interkalibreringsaftale med Sverige og Tyskland, som deler åbne kystvande med Danmark. En ny interkalibreringsaftale vil forholde sig til danske forskeres bidrag og nyeste viden med henblik på at afstemme miljømålene for god økologisk tilstand med vores nabolande.

Med aftalen forventes det, at hovedparten af vandoplandene vil være i mål med de nødvendige indsatser senest i 2027. Det sker bl.a. ved at skrue midlertidigt op for reguleringen de steder, hvor arealomlægningen endnu ikke er realiseret i tilstrækkelig grad. I alle øvrige vandoplandene skal indsatserne være sat i gang senest i 2027 med et klart defineret spor og en bindende proces frem mod målopfyldelsen. Det forudsættes, at alle indsatser realiseres løbende og senest i 2030.

Hvad er motoren til målfrielse?

Danmark skal indfri målene i vandrammedirektivet gennem:

- Etablering af Danmarks Grønne Arealfond på 43 mia. kr., som vil blive motoren i den historisk store arealomlægning af ca. 10 procent af Danmarks samlede areal til natur og skov. De første indsatser starter allerede i 2024.
- En skærpet miljøgaranti som træder i kraft i 2027, hvor de nødvendige indsatser vil være sat i gang senest i 2027 med et klar defineret spor og bindende proces frem mod målopfyldelsen.

- Akutindsatser i områder, hvor der er behov for en ekstraordinær og akut håndtering, herunder ved udmøntning af Akutpakke 2 og 3 til de mest udfordrede vandområder.
- Ny lokal organisering – lokale treparter – skal sikre en effektiv og lokalt forankret planlægning og implementering.
- Politisk forum for arealudtag, som følger fremdriften og bidrager til at fjerne barrierer for omlægning.
- Omlægningen af landbruget bygger også på indførelse af en række klimavirkemidler, herunder CO₂e-afgifter på udledninger fra husdyr og kulstofrige landbrugsjorde, tilskud til reduceret gødningsanvendelse samt udbredelse af klimateknologier.

Hvad er kvælstof?

Kvælstof er et essentielt næringsstof og bruges i udstrakt grad til gødning. Det kvælstof, som ikke optages af afgrøder på markerne, kan udvaskes med regn og ende i det omkringliggende vandmiljø. Her vil det virke som gødning på fx alger, hvilket kan føre til iltsvind.